

THE⁰¹
FEMININE
CITY

Ontdekken

HOE ZIET JOUW FEMININE CITY ER UIT?

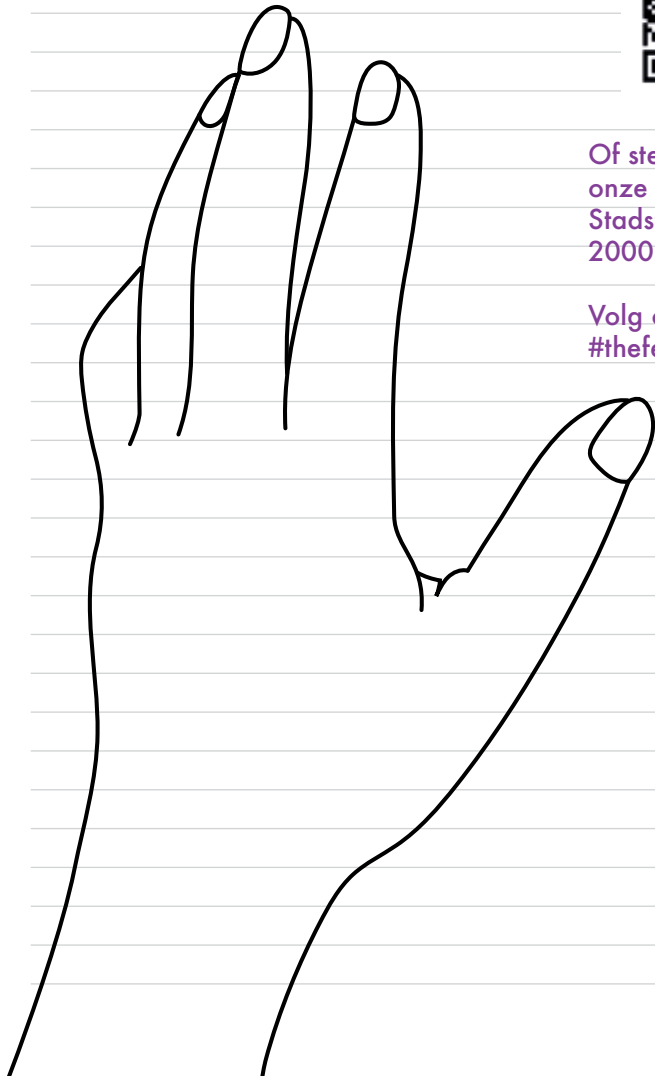
DEEL JOUW IDEEËN MET ONS

Deze zine is deel van ons onderzoek. We nodigen je uit om jouw schrijfsels, bedenkingen, ideeën over the feminine city met ons te delen. Maak foto's van jouw ideeën en stop ze in onze digitale brievenbus via deze qr-code.

Of steek het ingevulde boekje in onze echte brievenbus, Stadsform, Stadswaag 6 2000 Antwerpen

Volg ons op instagram
[#thefemininecity](#)

THE FEMININE CITY ONTDEKKEN

ONZE TUIN
...ALS PROEFTUIN

DE STAD ONTDEKKEN

OBSERVEREN
MAPPEN
ONTWERPEN

SAMEN ONTDEKKEN

THE FEMININE CITY ONTDEKKEN

Een vrouwelijke stad. Wat is dat? Hoe komt die tot stand? En is dat eigenlijk wel nodig? Het zijn enkele van de vragen die we in het project The Feminine City proberen te beantwoorden en onderweg komen we wellicht nog honderd nieuwe vragen tegen. Als je deze publicatie vast hebt, ben je misschien ook nieuwsgierig naar deze vragen en antwoorden en wil je mee aan een vrouwelijke stad werken.

Het project The Feminine City wil de traditionele stad, haar pleinen, gebouwen, inrichting, infrastructuur,... in vraag stellen. We geloven namelijk dat ze inherent gevormd zijn door een samenleving waarin (de rol van) de man dominant is: doorheen de tijd werden ruimtes in de stad immers vaak vanuit een witte, mannelijke blik bepaald. Dat gebeurde bovendien vaak vanuit een 'top down' perspectief of een technische logica. De noden of beleving van vrouwen (of van iedereen die zich niet als hetero, cis-man identificeert) kwamen daarom veel minder aan bod, en dat werkt nog steeds door in onze huidige stad. Nochtans heeft deze stad, die we vaak als vanzelfsprekend beschouwen, vele gevolgen in het dagelijks leven van vrouwen* en andere gemarginaliseerde groepen,

zoals (maar niet uitsluitend) kinderen en jongeren, mensen uit de LGBTQIA gemeenschap, mensen met een beperking, mensen van kleur, mensen met een migratieachtergrond, daklozen en andere mensen in een kwetsbare positie. Hun beleving, noden en gebruikspatronen worden te weinig erkend in het ontwerp van gebouwen en publieke ruimtes, in het aanbod van diensten en voorzieningen. Het traditionele stadsmaken is bovendien veel meer gebaseerd op meetbare feiten en technische data dan op zintuiglijke, emotionele, lichamelijke of artistieke vormen van kennis. De stem van gemarginaliseerde groepen wordt niet, of niet voldoende, meegenomen bij het plannen of ontwerpen van de stad. Dat heeft een impact op hun gezondheid, veiligheidsgevoel, woonsituatie, financiën, verplaatsingspatronen, op hun dagelijkse (zorg)taken en beleving.

Tot op vandaag is er nog niet ten volle verkend hoe de stad eruit ziet wanneer ze vanuit een vrouwelijker en meer divers perspectief wordt begrepen en ontworpen. Die 'vrouwelijke' stad is (nog) niet gedefinieerd en is daarom onderwerp van een verkenningstocht, een onderzoek, een leerproces.

Een proces waar via verschillende ontmoetingen, projecten, publicaties en stemmen aan gewerkt wordt.

Dat doen we vanuit de overtuiging dat een vrouwelijke stad niet alleen vrouwen* ten goede komt, maar een aangename plek wordt voor iedereen.

In deze eerste zine van de gevoelsatlas *The Feminine City* dagen we je uit om met je omgeving in interactie te gaan. We willen je aanmoedigen om de stad te observeren met een frisse blik, gevoelens of belevingen in kaart te brengen en na te denken over hoe je de stad op een andere manier kan vormgeven.

We vetrekken samen met jou vanuit Onze Tuin en trekken nadien de stad in om haar met een vrouwelijke blik te verkennen.

uit verschillende hoeken, en een traject waar kunstenaars experimenteren in restruimtes. Zo willen we uiteindelijk inzetten op een aangepast, meer inclusief denk- en (co-)creatieproces dat vertrekt vanuit een 'vrouwelijk' perspectief, op basis van vrouwelijke waarden en methodieken, vanuit een vrouwelijke beleving en vormen van kennis die in traditionele processen te weinig aan bod komen. Daarmee willen we de reflectie over gender en ruimte binnen de disciplines van architectuur en stedenbouw voeden en concrete, alternatieve creatie-methodes ontwikkelen.

Al onze ideeën, mogelijke antwoorden en nieuwe vragen delen we graag met iedereen die geïnteresseerd is in de vorm van een gevoelsatlas. Deze publicatie is het eerste deel van vier publicaties.

The Feminine City wil vrouwelijke vormen van stadsmaken verkennen door in de stad aan de slag te gaan vanuit zintuiglijke, emotionele en artistieke beleving.

Het project startte in mei 2022 met een kleine groep vrouwen in 'Onze Tuin'. In het najaar 2023 trekken we 'naar buiten' en verkennen we samen (met jullie) hoe een vrouwelijke stad eruit zou kunnen zien, en hoe we haar samen vorm kunnen geven. Dat doen we in verschillende workshops met verschillende doelgroepen, een reeks publieke debatten waar we in gesprek gaan met stadsmakers

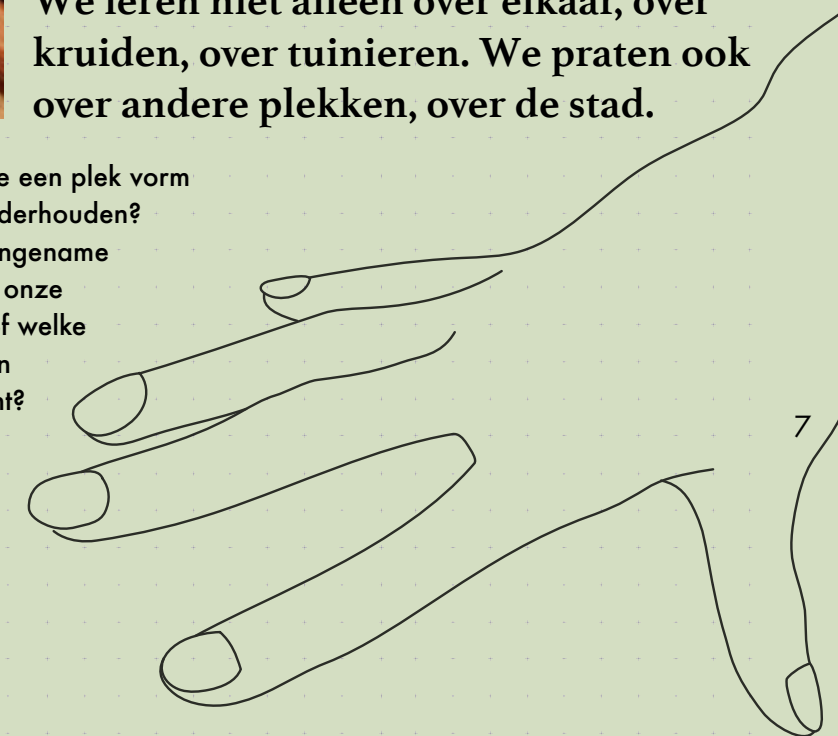
ONZE TUIN...

Wij, vrouwen, zorgen voor Onze Tuin. Al werkend ontmoeten we elkaar en elkaars verhalen. Geuren en kleuren roepen herinneringen op aan onze thuis, ver weg of dichtbij. Samen maken we van deze tuin een vrouw-vriendelijke plek vol rust en ruimte. We leren niet alleen over elkaar, over kruiden, over tuinieren. We praten ook over andere plekken, over de stad.

Zou jij het fijn vinden om mee een plek vorm te geven, te koesteren, te onderhouden? Wat maakt deze tuin een aangename plek voor jou? Wat zou jij in onze tuin planten? Welk verhaal of welke herinnering hangt er vast aan dit kruid, deze bloem of plant?

6

7

Het project en de ambitie voor een vrouwelijke stad is ontstaan vanuit een samenwerking tussen SAAMO, Bibliotheek Permeke, Red Star Line museum en Endeavour.

Maak hier een schets en deel je verhaal met ons #thefemininecity

نريد المزيد من المساحات الخضراء في هذه الحديقة وفي الحي والمزيد من المساحات وأماكن السلام

We willen meer
groen in deze tuin
en in de wijk,
meer plekken van
rust en ruimte.

'Onze Tuin' is een veilige plek voor een groep vrouwen, samengebracht door SAAMO. In de binnenplaats van BIBLIOTHEEK PERMEKE in Antwerpen vinden ze ruimte om samen te komen en aan de tuin te bouwen. Deze vullen ze met kruiden en herinneringen samen met het RED STAR LINE MUSEUM.

Samen met ENDEAVOUR denken de vrouwen na over wat deze plek in de publieke ruimte kan betekenen. Langzaam bouwen ze zo de capaciteit op om een stem te nemen in het ruimtelijk debat, in het maken van de stad. Vrouwen die meestal niet aan het woord komen, stellen gaandeweg de dominante (mannelijke) blik op de stad in vraag. We probeerden te begrijpen hoe deze blik hun ervaringen beïnvloedt en formuleren zo inzichten over hoe we richting kiezen voor een meer inclusieve stad.

Het voortraject met deze groep heeft ons in staat gesteld kennis op te doen over 'hoe we leren spreken over de stad'. We hebben traagheid leren incalculeren; anderstaligheid en culturele verschillen deel van het proces laten uitmaken, creatieve methodieken opgezet zodat iedereen zich kon uitdrukken op een eigen manier. We hebben de eerste stappen gezet om de stad te leren observeren vanuit een andere blik dan we gewoon zijn of aangeleerd werden.

...ALS PROEFTUIN

Wat vind jij een aangename plek in de stad?
Waarom kom je hier graag?

Deel je plek met #thefemininecity

Vrouw* zijn in de stad... Hoe voelt dat? In de tuin van Bibliotheek Permeke creëert de groep vrouwen een blauwdruk voor onze stad. 'Onze Tuin' als een experiment, een proeftuin voor een vrouwelijke stad. We vertrekken vanuit de kracht van herinnering, eigen verhalen en talenten van vrouwen. Onze Tuin is een plek waar je ideeën plant over publieke ruimte en hoe te komen tot een vrouwvriendelijke stad.

نريد مدينة
نظيفة وصحية!

'We willen een propere,
gezonde stad'

يجب أن تكون
الشوارع
والساحات حية،
حتى في الليل

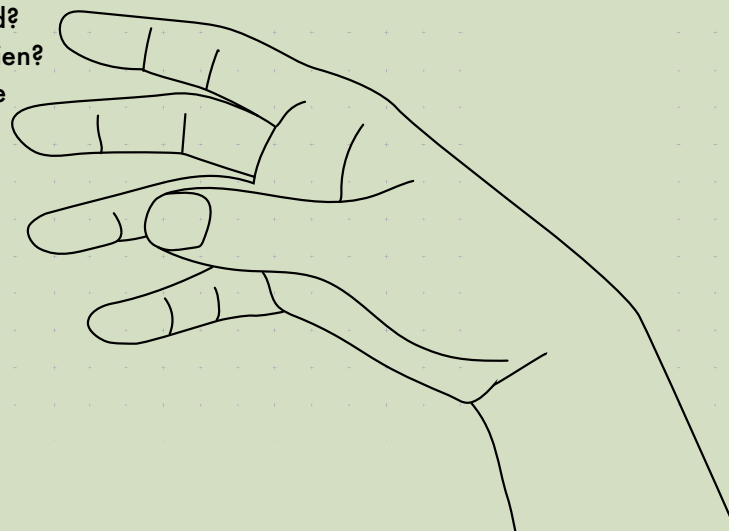
'Straten en pleinen
moeten leven,
ook 's nachts'

شارع المنتهى

'Montaha'-straat'

Laat deze plek jou dromen van een vrouwelijke stad?
Wat leert de tuin jou over hoe zo'n stad eruit kan zien?
Ken jij plekjes in de buurt of stad die we een nieuwe
invulling kunnen geven? Maak een foto en deel
deze plek met #thefemininecity. Vertel hoe jij het
zou aanpakken.

نزرع الخضار في
المدينة

'We kweken groenten
in de stad'

We stippelden een kleine wandeling uit waarin je samen met ons over de vrouwelijke stad kan leren. De wandeling neemt je mee doorheen Antwerpen-Noord/Borgerhout, in de omgeving van 'Onze Tuin'. Tijdens de wandeling kan je af en toe stoppen voor een opdracht, een pauze of om een plekje te ontdekken dat we de moeite waard vinden om te ontdekken. De stad leer je immers niet kennen uit een boek of achter de computer: je moet haar ervaren, voelen en beleven. Trek je mee de buurt in? Reken op een wandeling van 3u als je alle opdrachten uitvoert.

12

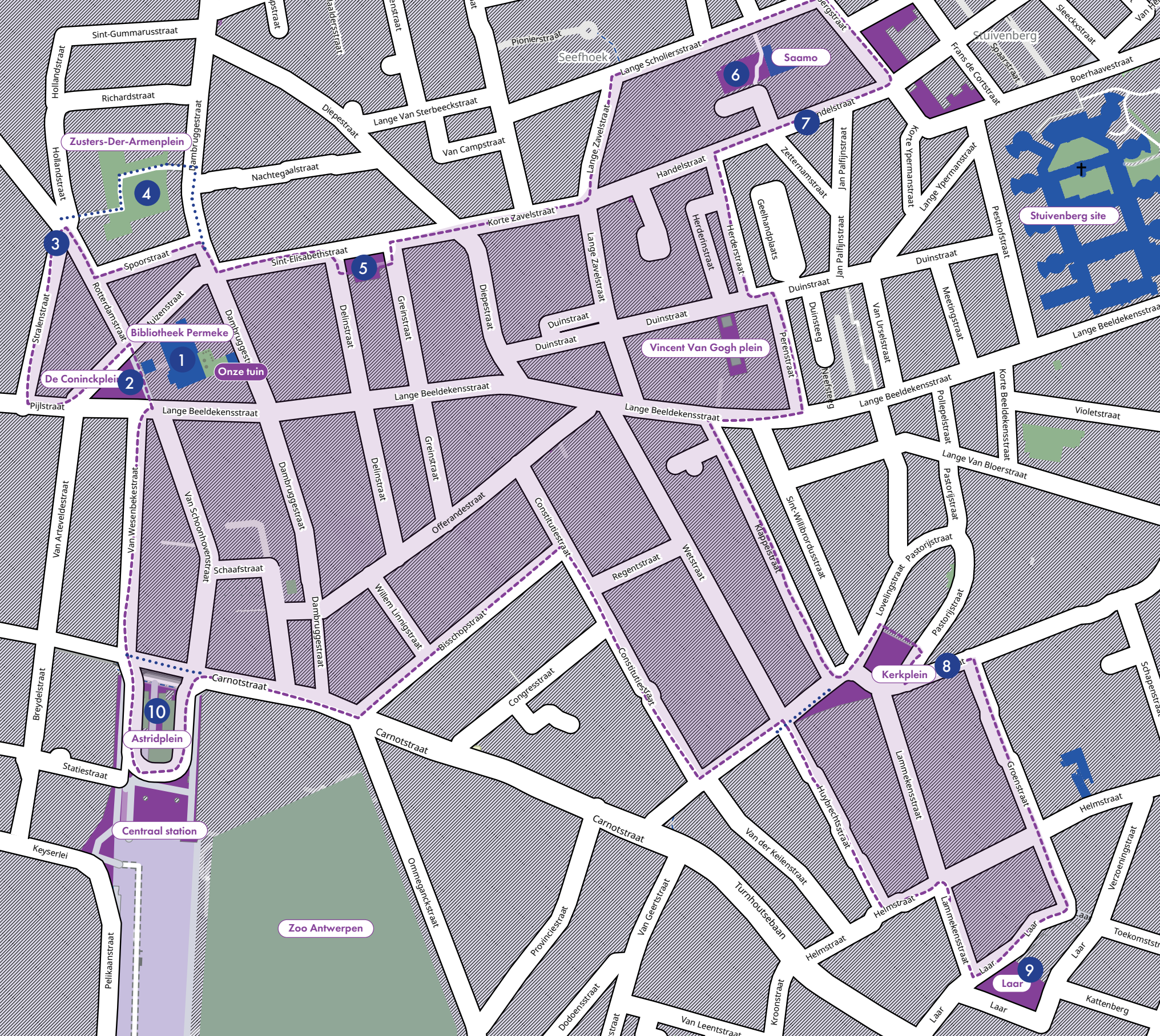
DE STAD ONTDEKKEN

Voor je vertrekt kan je een sanitaire stop houden op het De Coninckplein. – Helaas enkel voor rechtstaande passers – Wandel zeker de bibliotheek binnen als je toch iets anders zoekt.

13

Woon je niet in de buurt en wil je toch met een vrouwelijke blik de stad verkennen, kan je de opdrachten ook in je eigen omgeving uittesten.

De wandeling vertrekt op het De Coninckplein. 'Onze Tuin' kan je bezoeken tijdens de openingsuren van Bibliotheek Permeke.

 Uitgestippelde route

.....
 Het is de omweg waard of juist een shortcut (voor als je je niet comfortabel voelt om langs deze plek te wandelen).

1

Bibliotheek Permeke

2

De Coninckplein

3

Van Stralenstraat

4

Zuster-der-armen-plein

5

Metrostation Elizabeth

6

Willy Vandersteenplein

7

Handelstraat

8

Kerkstraat

9

Laar

10

Koningin Astridplein

Tijdens de wandeling gidsen we je langs verschillende plekken die in het onderzoek naar The Feminine City een belangrijke voetnoot vormen. We nodigen je uit om de plekken verder te ontdekken.

VERPLAATSINGEN IN DE STAD

Onderzoekers hebben aangetoond dat vrouwen hun route door de stad zorgvuldig plannen, zeker 's avonds. Waar kan ik met mijn buggy makkelijk rijden? Voel ik me veilig? Ben ik alleen op straat?

Hoe plan jij je route door de stad?

De verplaatsingspatronen van vrouwen en mannen zien er vaak anders uit. Die van mannen zijn vaak meer rechtlijnig: van A naar B, van thuis naar werk en weer terug. Vrouwen maken meer tussenstops: thuis, creche, werk, winkel, school, thuis, hobby. Onderzoeker Marie Gilow noemt dit 'Domestic Mobility Work'.

Hoe ziet jouw patroon eruit?

1

BIBLIOTHEEK PERMEKE

De Coninckplein 26, 2060 Antwerpen

Permeke is veel meer dan een bibliotheek. Het is ook een plek waar tal van activiteiten en voorstellingen plaatsvinden en waar diverse mensen elkaar ontmoeten. De vrouwengroep uit 'Onze Tuin' komt elke donderdag van 10u tot 12.30 uur samen in de leestuin.

2

DE CONINCKPLEIN

Het 3-hoekige plein voor de bibliotheek is vaak het onderwerp geweest in de gesprekken over The Feminine City. Een mannentoilet, een basketbalveld, mannen die samentroepen op de bankjes, maar ook de onkunde voor fietsers om de wegen hierrond te lezen. Het geeft zin om dit plein te herdenken. Ontdek het vooral zelf!

3

VAN STRALENSTRAAT

Dit plekje beschouwen we als een resruimte in de stad. Een brede stoep, enkele bankjes en wat bomen. Kunnen deze plekjes beter benut worden in een dense buurt als Antwerpen-Noord, waar publieke ruimte een schaars goed is?

4

ZUSTER-DER-ARMEN-PLEIN

Een kleine oase in Antwerpen-Noord met een binnentuin beheert door de buurtbewoners. Kom even tot rust, maak een praatje met de bezoekers en doe inspiratie op voor jouw Feminine city.

5

METROSTATION ELIZABETH

Het openbaar vervoer is een weg naar vrijheid. Om de stad te doorkruisen, maar ook te ontdekken. Het openbaar vervoer biedt mogelijkheden, maar ook veel uitdagingen. (Bovengronds) zijn deze plekken hangplekken, keldergaten en warmtespots. Dit geeft veel gemengde gevoelens op een pleintje als dit.

6

WILLY VANDERSTEENPLEIN

Willy Vandersteenplein 1, 2060 Antwerpen

Via een smal steegje in de Lange Scholiersstraat aan Centrum De Wijk, bereik je een klein, maar gezellig pleintje. SAAMO heeft hier een buurtwerk waar iedereen welkom is. Door de stem te versterken van wie ervaring heeft met uitsluiting bouwen ze mee aan een inclusievere stad.

7

HANDELSTRAAT

Deze drukke winkelstraat is geliefd en vergruisd. Vrouwen uit 'Onze Tuin' doen hier graag hun boodschappen, maar verder vermijden ze deze straat.

8

KERKSTRAAT

Een levendig plein met een bijzonder basketbalveld in mozaïek. Jongeren struikelen hier over stenen, klagen het drukke verkeer aan en klagen over het standbeeld van Julien Schoenaerts. Waar vind je standbeelden van vrouwen?

9

LAAR

Buurtgroen en picknickbanken verbergen de grote parking nauwelijks. Maar de wekelijkse markt op vrijdag is geliefd bij de vrouwengroep uit 'Onze Tuin'.

10

KONINGIN ASTRIDPLEIN

Een zwarte vlek op de kaart van Antwerpen. Hoewel het prachtige gebouw van het Centraal station hier schittert, wordt het plein met zijn nachtelijke, mannelijke bezoekers gemeden als het kan.

OBSERVEREN Nieuwsgierig, glurend, op het gevoel, tellen, zintuigen op scherp, neuspeutend, rechttoe rechtaan, objectief... Kennis over de stad kan vele vormen aannemen, maar in het traditionele stadsmaken wegen harde cijfers vaak zwaarder door dan zachte kennis: veiligheidsnormen, verkeersmodellen of objectief lijkende feiten.

De straat observeren kan je vanuit verschillende standpunten doen: in de straat, van achter een raam, van bovenuit...

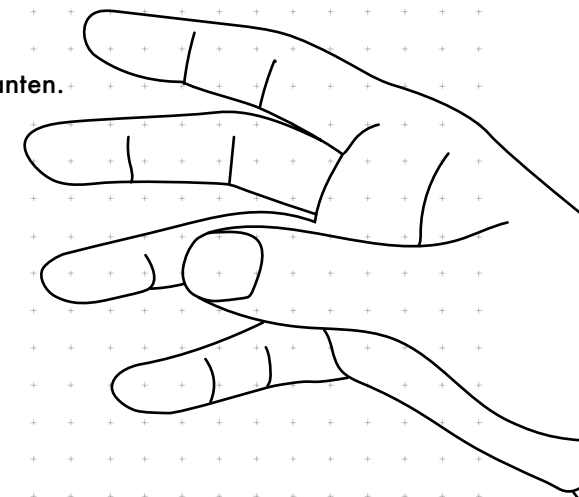
Maar we kunnen de stad ook op andere manieren begrijpen, wanneer we onze zintuigen gebruiken, ons lichaam laten voelen, zorgvuldig observeren, sociale patronen in vraag stellen.

Marianne Wex, een duitse fotografe legde haar focus op de vrouwelijke en mannelijke lichaamstaal. In — Let's Take Back Our Space: 'Female' and 'Male' Body Language as a Result of Patriarchal Structures, 1977 — toont ze opvallende verschillen tussen beide genders in hun houding. Mannen nemen veel meer ruimte in door zich een spreidstand aan te meten ten opzichte van vrouwen. Dat wordt ook benadrukt in de populaire term 'manspreading', die benoemt hoe de lichaamstaal van mannen en vrouwen vaak verschilt, bijvoorbeeld op het openbaar vervoer of in de publieke ruimte. Vrouwen wordt immers aangeleerd om zich zo discreet mogelijk op te stellen in hun houding.

**Durf jij ruimte innemen?
Maak je breed,
maak je groot,
neem ruimte in.**

Loop jij zelfzeker door de stad?
Probeer het uit. Kies een plek met voldoende passanten.
Loop in 1 rechte lijn. Wijk je uit voor tegenliggers?
Noteer hier je ervaringen.

ZINTUIGLIJK

Ga zitten
of blijf staan
op een plek
waar je gemakkelijk
een tijdje kan blijven.
Dit kan zowel op
een heel rustige plek als
ergens waar het druk is.
Observeer met al je zintuigen

Wat zie je rondom jou?
Sluit je ogen of kijk naar
een vast punt op de grond.

Welke geluiden hoor je?
Welke geuren ruik je?
Kan je ook iets proeven
op je tong?
Hoe voelt deze plek?

Observeer je lichaam.
Hoe voel je je in deze ruimte?

Schrijf je observaties hier.

De vrouwengroep uit
'Onze Tuin' wandelt naar
de Elisabethplaats.

Aarzelend sluiten ze de ogen.

De geluiden van de stad
waaien langs hun hoofd.

Geuren prikkelen de neusharen. 21
De typische geur van het
metrostation, maar ook een
mix van ingrediënten uit
restaurantjes in de buurt.

'De winter komt' klinkt het,
ruikend aan een vleugje wind.

De stad ontluikt in veel
meer laagjes met de zintuigen
op scherp.

Onrust sluipt in neus en oren,
maar wordt bedekt met het
lachen van een kind en een
vertrouwde geur.

STRAATBABELS

We weten vaak wat een vrouwelijke stad niet is, namelijk een niet-mannelijke stad. Maar we weten nog niet goed wat een vrouwelijke stad dan wel is. Een goede manier om meer kennis te verzamelen over wat de vrouwelijke stad zou kunnen zijn en hoe deze beleefd wordt, is om in gesprek te gaan met gebruikers van de stad.

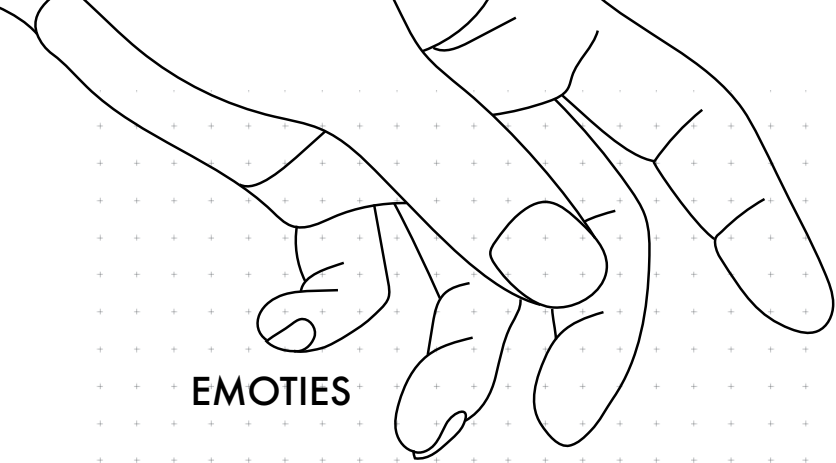
Veiligheid, sociale controle, toegankelijkheid, emoties, representativiteit, sport en beweging, ontmoetingsruimte, zorgtaken, verplaatsingspatronen, voorzieningen... zijn thema's die vaak voorkomen bij gesprekken met vrouwen over de stad en doen ons geloven dat ze een deel van de stad zouden (kunnen) zijn.

- Hoe gebruik jij de publieke ruimte (terrasjes, bankjes, park, sport...)?
- Loop je tegen grenzen aan? Mentaal of fysiek?
- Wat zijn jouw eigen ervaringen als vrouw*/meisje/... in de stad?
- Waar bots jij op, vanuit jouw achtergrond of perspectief?
- Wat is voor jou een vrouwelijke stad?
- Welke thema's zijn belangrijk voor een vrouwelijke stad?
- Welke thema's komen vandaag nog helemaal niet/te weinig of niet op een betekenisvolle manier aan bod?
- Hoe zou het stadsmaken voor een vrouwelijke stad eruit zien? Wat heb jij nodig om je stem te laten horen?
- Ken je inspirerende voorbeelden van wat een vrouwelijke stad zou kunnen zijn?
- Op welke manier kunnen we de transformatie in gang zetten?

Spreek je gezelschap of bereidwillige passanten aan en vraag hun mening. Gebruik de vragen op de vorige pagina of bedenk er zelf aan de hand van de observaties die je zelf al deed tijdens de wandeling.

Interview met:
Interview door:
Plaats:
Tijd:

EMOTIES

Observeer je gevoel. Ga zitten op een pleintje en observeer welke verschillende gevoelens er in je omgaan. Duid in de lijst hiernaast het eerste gevoel aan dat bij je opkomt.

Kijk nu naar 5 verschillende elementen op het plein: een bankje, gebouw, sport- of spelprikkels, groen, ondergrond... Benoem bij elk element je gevoel en schrijf of teken dit element naast het gevoel uit de lijst.

Vergelijk de gevoelens. Is je gevoel bij deze plek gelijkaardig aan je gevoel bij de verschillende elementen in de ruimte?

KRACHTIG

- Boosheid
- Ergernis
- Minachting
- Afschuw
- Irritatie

LEVENDIG

- Amusement
- Genot
- Opgetogenheid
- Opwinding
- Geluk
- Vreugde
- Plezier

ONGECONTROLEERD

- Angst
- Verlegenheid
- Vrees
- Hulpeloosheid
- Machteloosheid
- Zorgen

BEKOMMERNIS

- Genegenheid
- Empathie
- Vriendelijkheid
- Liefde

GEDACHTEN

- Twijfel
- Afgunst
- Frustratie
- Schuld
- Schaamte

NOG MEER GEDACHTEN

- Moed
- Hoop
- Trots
- Tevredenheid
- Vertrouwen

PASSIEF

- Verveling
- Afgunst
- Frustratie
- Schuld
- Schaamte

RUSTIG

- Kalmte
- Tevredenheid
- Ontspanning
- Opluchting
- Sereniteit

AGITATIE

- Schok
- Stress
- Spanning

REACTIEF

- Interesse
- Beleefdheid
- Verrassing

De Elizabethplaats spuugt negativiteit als eerste indruk. 'Vrouwen komen hier niet — Ik kom hier alleen met mijn man'

Het aanwezige bankje wordt bepoteld met emoties van boosheid, angst en rode wangen.

Mannen spreken je aan en een kruidige hashgeur walmt rondom.

De statige poort van de school op het plein krijgt een verliefde blik toegeworpen. Het gebouw maakt het plein mooi.

Schoorvoetend betreden de vrouwen de ingang van het metrostation.

De warmte van het station en de vrijheid om de stad te doorkruisen kan op een warme glimlach rekenen.

Maar angst bekruipt de vrouwen als ze denken aan de duisternis.

Liever rijden ze een halte verder met de tram, dan hier te moeten uitstappen.

De meeste mensen zijn het niet gewoon om te spreken over de publieke ruimte, maar ook de woordenschat voelt als een lastig vakjargon. We introduceren daarom eerst enkele basisemoties om de gevoelsstad te verkennen en breiden deze langzaam uit. Bovendien speelt meer-taligheid een belangrijke rol in 'Onze Tuin'. We zoeken naar woorden binnen ieders eigen context om te verwoorden wat we voelen.

Teken of schilder de nacht. Denk aan een plek in de publieke ruimte waar je veel komt. Hoe voel jij je in het donker? Hoe laat je dit zien in je tekening?

Als de nacht valt,
valt de stad van haar
betrouwbare voetstuk.
Levendige parken worden
donkere, schimmige plekken
met enge figuren.

Vrouwen vermijden
de duisternis om bange
gedachten te bannen.

In de tuin schilderen
de vrouwen de nacht.
Een manier om over
fantomen te praten.
Wanneer taal een barrière
vormt of je liever jouw
ervaringen en emoties toont,
spreekt een klodder verf
meer emoties dan woorden.

Meer licht doet de spoken
verdwijnen, hoor je overal
fluisteren. De stad moet
blijven leven als de nacht
valt. Winkels blijven open en
de sociale controle wachters
laten hun ogen glinsteren
in het donker.

Wat heb jij nodig om jezelf goed te voelen als de duisternis valt?
Schrijf het in je schets..

MAPPEN De publieke ruimte benaderen in vogelperspectief. Hoe gebruik je de stad? Je kan je omgeving in kaart brengen, jezelf oriënteren, je verplaatsingspatroon tekenen, belangrijke landmarks aanduiden. Dit is een eerste sterke basis. Maar op kaart zetten hoe je een plek beleeft, welke drempels je ervaart, hoe een plek verandert doorheen de dag, of waarom je ergens graag

bent, dat is minder eenvoudig. Een kaart is nooit neutraal, ze geeft de stad altijd weer op een specifieke manier. Een kaart maken is selecteren, kiezen, framen: wat toon je, en wat niet? Daarom is cartografie traditioneel vaak gekoppeld aan machtsstructuren en dynamieken van oppressie, uitsluiting of kolonisatie.

Kunnen we anders 'mappen'? Welke vrouwelijke kennis willen we tonen in een kaart? Hoe kunnen we de vrouwelijke beleving van de stad 'in kaart brengen'? Hoe ziet het proces eruit om die kaart te maken, en hoe ziet zo'n kaart eruit?

Een hele week lang maken de vrouwen foto's van plekken waar ze dagelijks komen.

Verwarmende drank en heerlijke baksels, maar ook planten knipogen liefdevol vanuit de beelden. Het perspectief op de stad schommelt op fiets of tram voorbij en houdt stand bij grootse publiekstrekkers.

Pleinen en parken worden gewikt en gewogen, bejubeld of afgeschoten. Rond het Astridplein vormt zich een zwarte vlek, terwijl de meeste parken pronken met hun groene, rustgevende ziel.

Breng een gewone dag uit je leven in beeld. Welke plekken bezoek je?

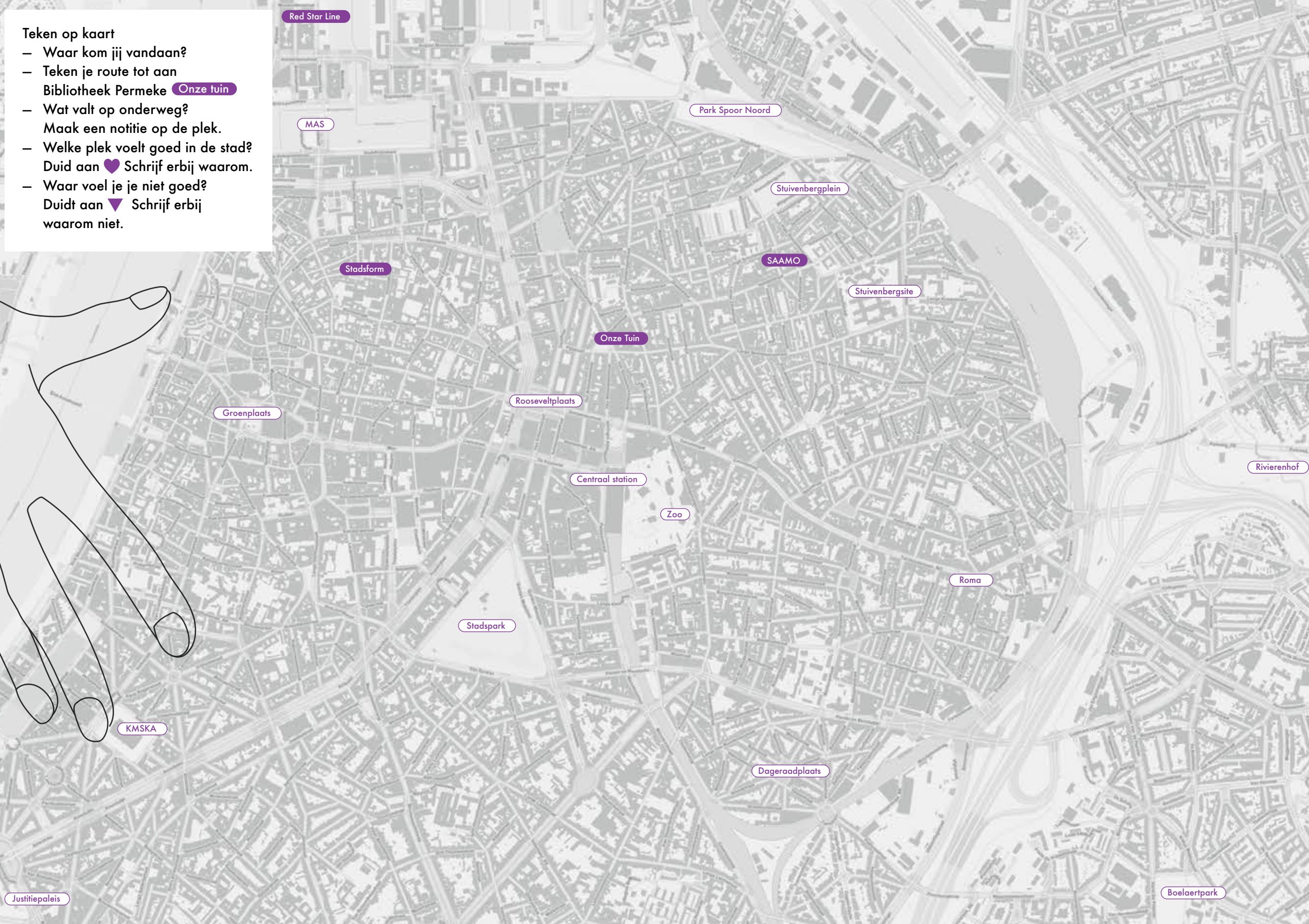
Maak een foto: om 8u, om 12.30u en om 20.30u

Teken op kaart

- Waar kom jij vandaan?
- Teken je route tot aan Bibliotheek Permeke **Onze tuin**
- Wat valt op onderweg?
Maak een notitie op de plek.
- Welke plek voelt goed in de stad?
Duid aan **♥** Schrijf erbij waarom.
- Waar voel je je niet goed?
Duidt aan **▼** Schrijf erbij waarom niet.

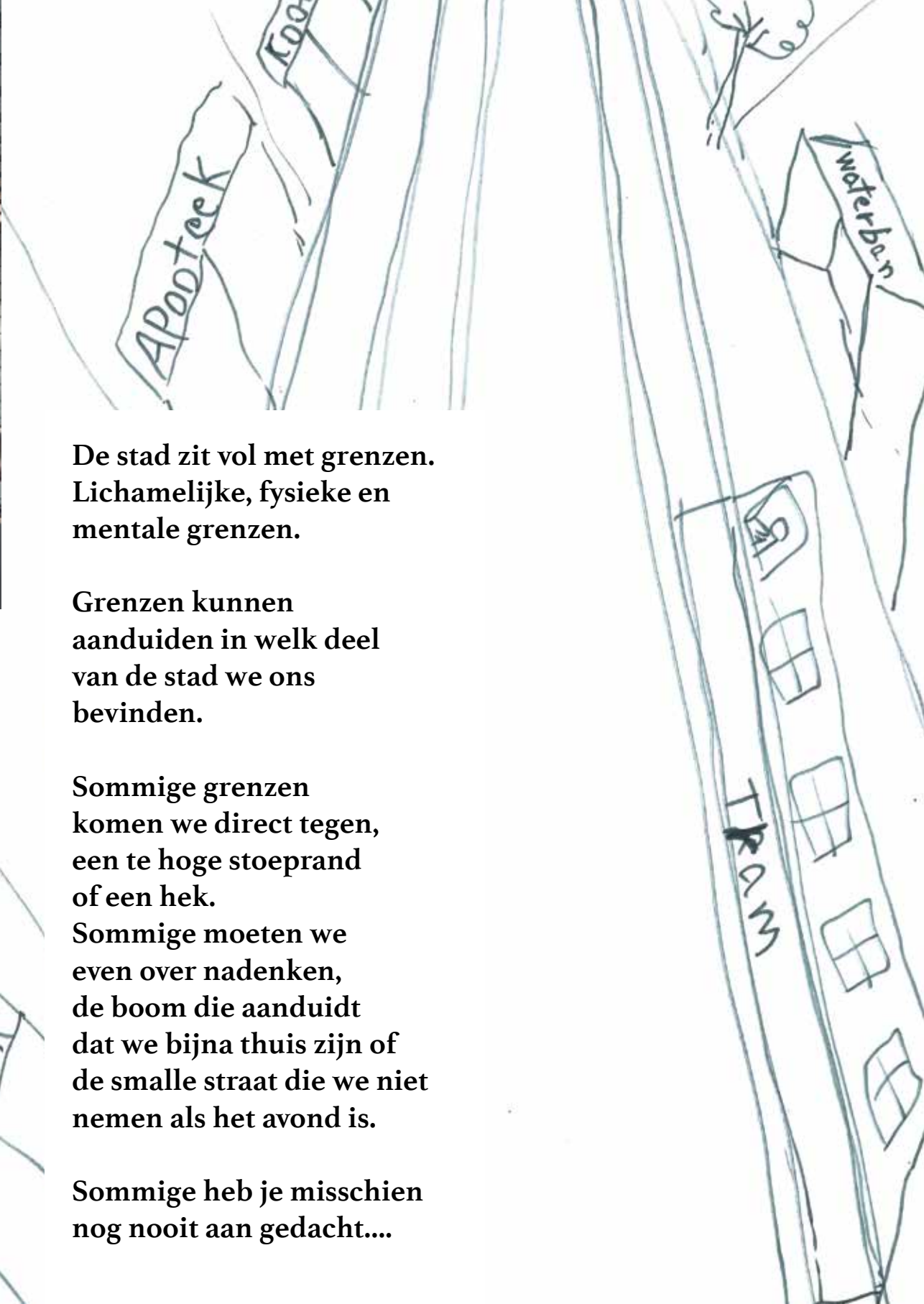

“ليبين من
السهل الوصول

إلى مكان ما، أو
التجول، أو
العثور على
طريقي

GRENZEN

‘Het is niet eenvoudig
om een plek te bereiken,
om me te verplaatsen,
om de weg te vinden

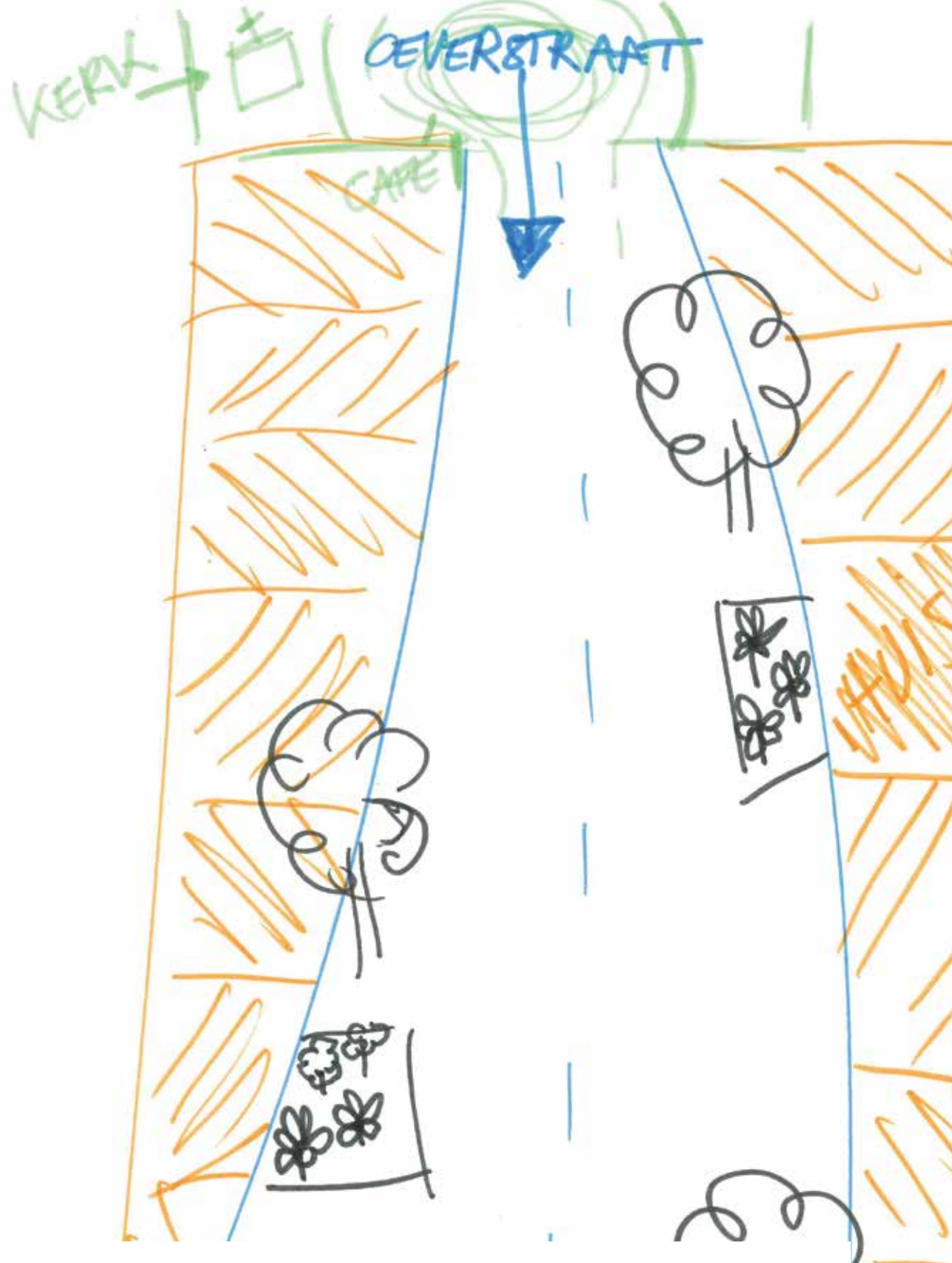

De stad zit vol met grenzen.
Lichamelijke, fysieke en
mentale grenzen.

Grenzen kunnen
aanduiden in welk deel
van de stad we ons
bevinden.

Sommige grenzen
komen we direct tegen,
een te hoge stoeprand
of een hek.
Sommige moeten we
even over nadenken,
de boom die aanduidt
dat we bijna thuis zijn of
de smalle straat die we niet
nemen als het avond is.

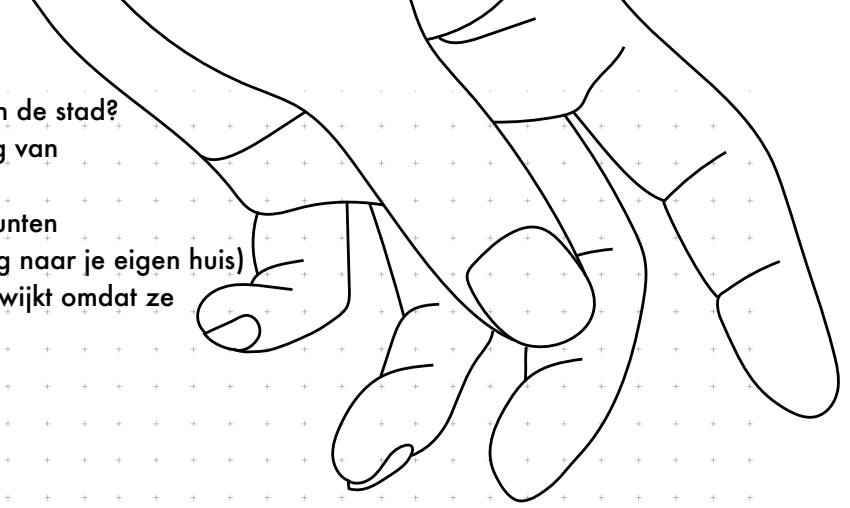
Sommige heb je misschien
nog nooit aan gedacht....

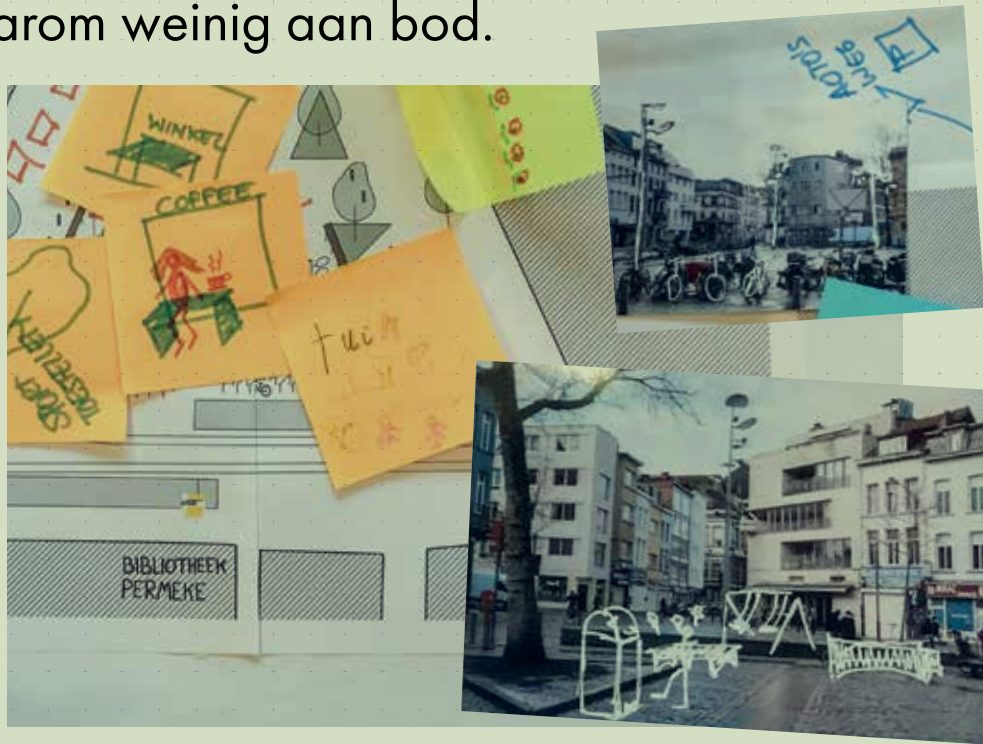
Het belangrijkste is om samen te zijn

Welke grenzen ervaar jij in de stad?

- Teken hier de omgeving van je woonplaats.
- Teken jouw oriëntatiepunten (hoe beschrijf je de weg naar je eigen huis)
- Teken punten die jij ontwijkt omdat ze een hindernis vormen
- ...

ONTWERPEN De stad en haar architectuur is doorheen de tijd vooral vormgegeven vanuit een mannelijke blik. Dat betekende vaak functioneel, economisch, technisch en niet aangepast. Stadsplanners, geografen, architecten, mobiliteitsexperts, ingenieurs: stad maken was lang een mannenzaak. Het perspectief en de noden van andere stadsbewoners kwamen daarom weinig aan bod.

Wat als we een stem of zelfs een tekenpen geven aan een niet-mannelijke gebruiker van de stad? Misschien zonder beroepservaring, maar ook zonder vastgeroeste kennis over wat een stad kan zijn en vol ideeën over stadsmaken vanuit de buik.

Wat betekent vrouwelijkheid?
Wat maakt een plek, een stad, mannelijk?
Wie krijgt een stem in het maken van de stad, en wie ontbreekt rond de tafel? Hoe kunnen we andere blikken meenemen in het stadsmaken?

Een architect denkt in volumes, materialen en kleuren. Een planner denkt in voorschriften en procedures. Een verkeerseexpert rekt met modellen en normen. Maar misschien hebben we andere elementen nodig om een vrouwelijke stad te beschrijven en bedenken. **Vrouwelijkheid (en dus ook mannelijkheid) kan je linken aan activiteiten, emoties, dingen die gebeuren en niet altijd aan dat wat is.**

Een stad mag kleurrijker en groener, emoties positief beïnvloeden.

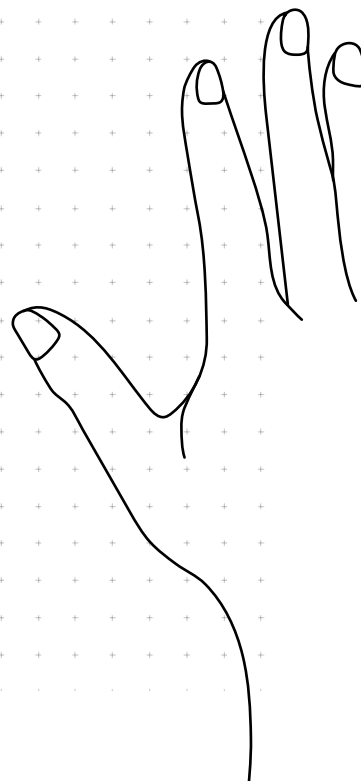
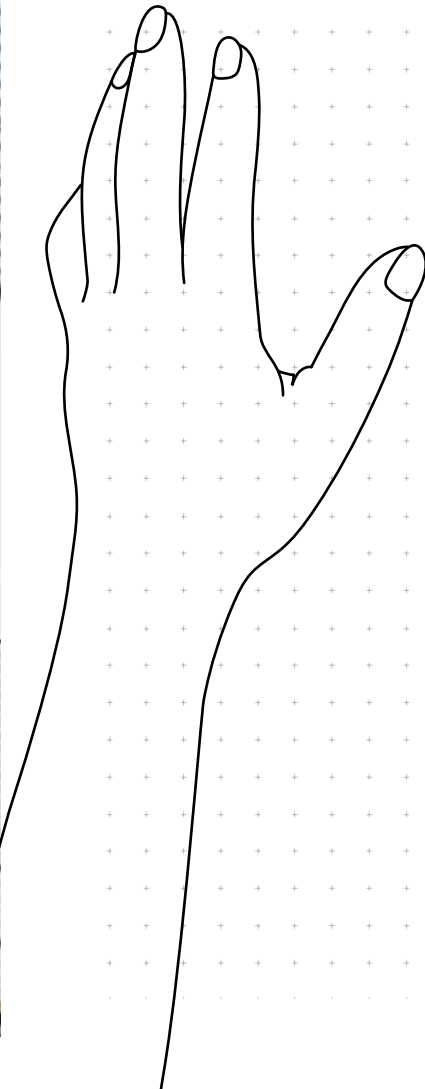
Een stad moet leven om dingen te laten gebeuren.

Een stad mag buiten de lijntjes kleuren om grenzen te trotseren.

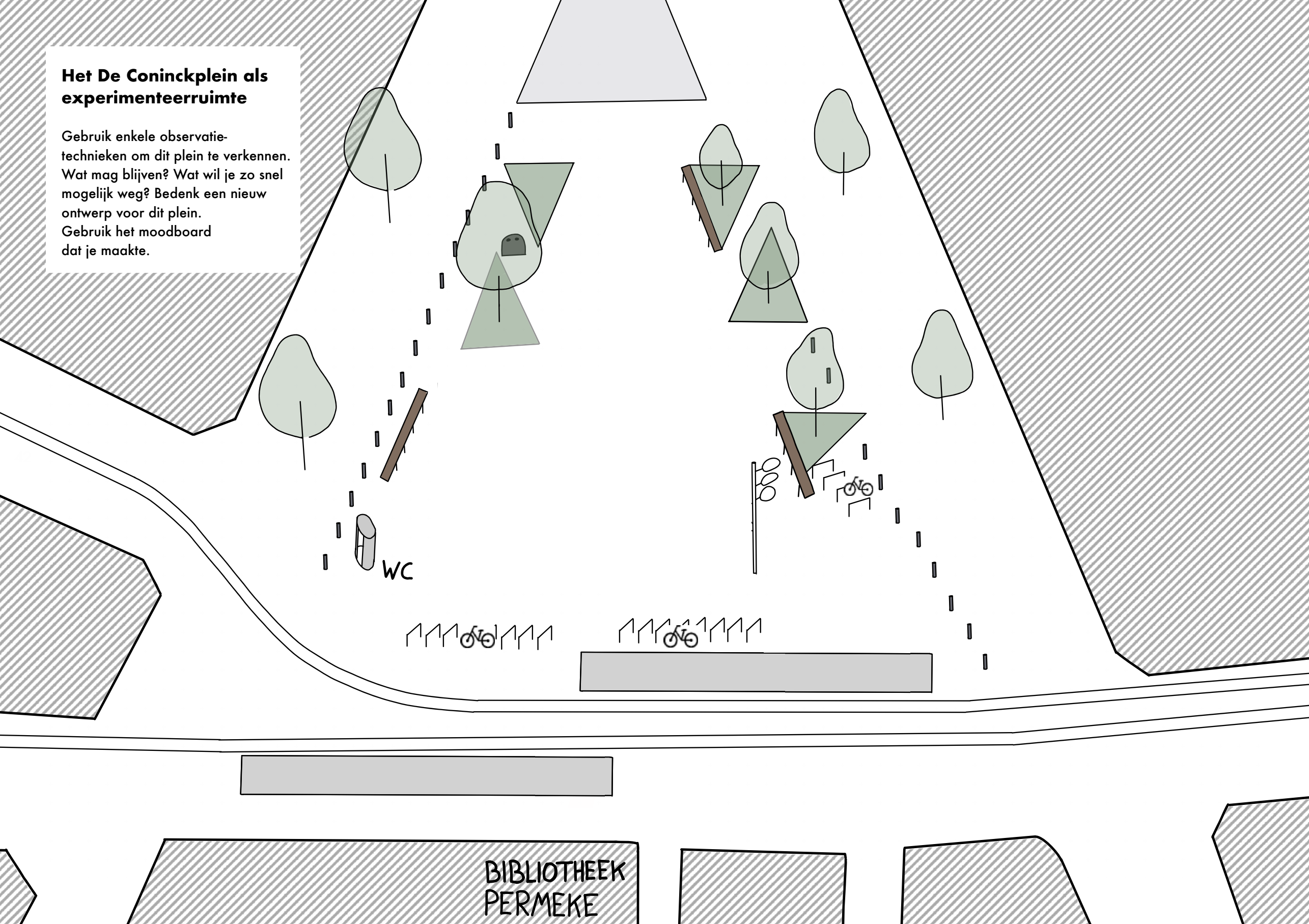

Maak een moodboard. Teken, kleef, beschrijf hier welke atmosfeer jij in de stad wil creëren. Gebruik kleuren, vormen, materialen, sensorische elementen, activiteiten, zintuigen en emoties.

Het De Coninckplein als experimenteerruimte

Gebruik enkele observatie-technieken om dit plein te verkennen. Wat mag blijven? Wat wil je zo snel mogelijk weg? Bedenk een nieuw ontwerp voor dit plein. Gebruik het moodboard dat je maakte.

BIBLIOTHEEK
PERMEKE

SAMEN ONTDEKKEN

We organiseren verschillende momenten om the feminine city meer 'op de kaart' te plaatsen. In ons eerste publieke moment stelden we 'Onze Tuin' voor aan het grote publiek.

Methodieken die we gebruiken in het stadsmaken testten we hier uit met het publiek. Maar het was vooral een warm samenzijn met lekker eten en fijne muziek.

ONZE TUIN

VROUW ZIJN IN DE STAD

Wij zijn een thuis in de stad

VAN HARTE WELKOM OP ONS VROUWEN PARLEMENT

SAAMO

OPGEDANE KENNIS

REDA STAR LINE

ENDEAVOUR

GROEP VROUWEN

WAT KUNNEN WE DOEN OM DE STAD VROUWELIJKER TE MAKEN?

STADSDICHTER BROEIEN OP EEN IDEE HOEVEEL RUIMTE NEEM JE IN ALS VROUW?

OPROEP ZIN OM MEE TE DOEN?

Lijflied ZIE MIJ STAAN

LOTTE

CONICKXPLEIN - HERAANLEGGEN

WATER

1 ER ZITTEN GEEN VROUWEN OP DAT BANKJE

2 TURNOUTS

BANKJE

VERTROUWDE PLEKKEN

LEVEN OP STRAAT

MISSCHIEF BINNEN 10 JAAR BETER

WAT ZOU JE VERANDEREN?

WAAMGEVING

PERMEKE

OOK EEN MAN

SPORT CENTRUM

VROUWEN WORDEN NAAR DE RAND GEDUWD

WELKE OPLOSSINGEN VIND JE GOED?

HERONTWERPEN VAN DE CONINCKPLEIN

WIE IS VERANTWOORDELIJK

OBJECTIVEREN DOOR TE OBSERVEREN IN ANTWERPEN

TOOLBOX VOOR VB GEMEENTEN

5 PLEKKEN

11383x8

IT'S A MAN'S WORLD

43 VROUWEN 87 MANNEN

BOUWSTENEN

HANDELT 80% MAN 20% VROUW

METRO ELISABETH -> VEEL VROUWEN NAAR WERK OF SCHOOL

DUO -> MEER VROUWEN

GEEN VOELIS

HANGEN WAAR DE WIFFI HET STERKSTE IS

ALLES IS OREN

GEEN FIETSPADEN

RIJDTTE-S N E L -

WAAR LIGGEN DE PIJNPUNTEN?

TE VEEL CAFES NAAST ELKAAR

VERBODEN TE DRINKEN

TEDONKER OM TE WANDELEN

VROUWEN KUNNEN TOCH OP CAFE GAAN

IK KOM EIGENLIJK UIT BRUSSEL

AH, VEEL RODE BOLLER DAAR!

ANTWERPEN = -STAD

TE VOET

HOE BEN JE NAAR HIER GEKOMEN?

MET DE FIETS

DE VOETGANGERS TUNNEL IS VEILIG!

JE KAN WEL GEEN KANT OP

VROUWELIJKE STAD ≠ OPGELOSTE STAD

PLAATS ZAT

INCLUSIEVE STAD

Tijd

GRENZEN

SUPER WOMEN

TELL ME

I WISH

BRENGEN OOK VEEL NEGatieve NAAR BOVEN

POSITIEVE EMOTIE

SOMS SNEL SNEL = LOPEN MET DE KINDJES

VEEL LICHT HELPT VEEL!

HELEMAAL PALLEEN IN ZO'N GROTE RUIMTE

IK BEN WEL VAAK BANG

SOMS STEEK IK DE STRAAT OVER ALS IK EEN MAN ZIE

EEN NEGATIVE ERVARING? IK VERMIJD NIETS!

IK VOEL ME SOMS HEEL KLEIN

NEGATIVE EMOTIES

TE DONKER OM TE WANDELEN

VROUWEN KUNNEN TOCH OP CAFE GAAN

VERBODEN TE DRINKEN

TE VEEL CAFES NAAST ELKAAR

ANTWERPEN = -STAD

TE VOET

HOE BEN JE NAAR HIER GEKOMEN?

MET DE FIETS

DE VOETGANGERS TUNNEL IS VEILIG!

JE KAN WEL GEEN KANT OP

IK BEN WEL VAAK BANG

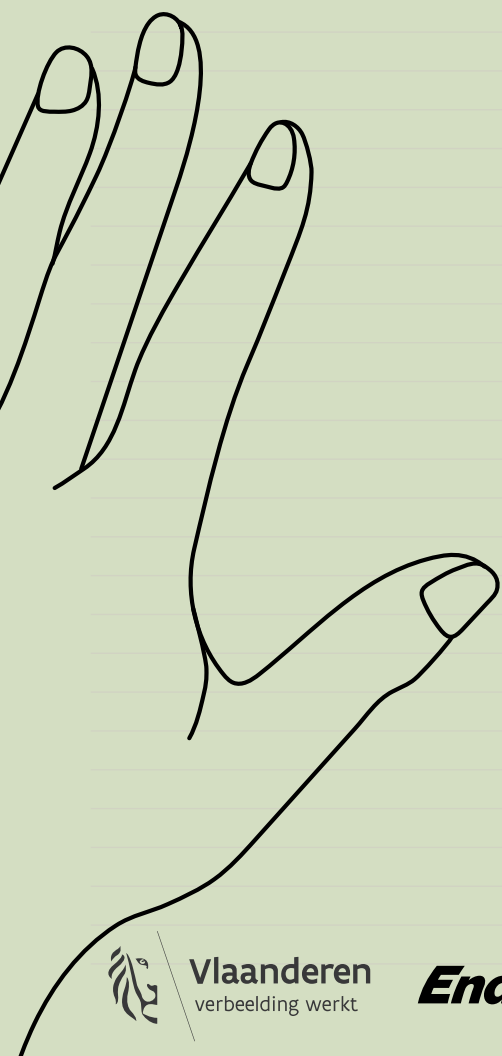
SOMS STEEK IK DE STRAAT OVER ALS IK EEN MAN ZIE

HOE ZIET JOUW FEMININE CITY ER UIT?

DEEL JOUW IDEEËN MET ONS

Vlaanderen
verbeelding werkt

Endeavour

SAAMO

samen
uitsluiting
aanpakken

